

VÅRE ROVDYR

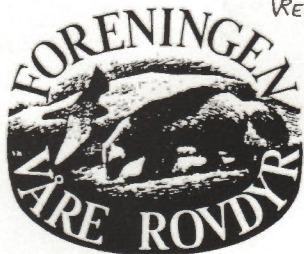
årgang 4

2.90



VRE 1978

issn 0801-4728



VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen
VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

ANSVARLIG UTGIVER:
Foreningens styre

REDAKTØR:
Hilde Aaseth

Medlemskontingent 1990 Minimum kr 75,-
Abonnement Kr 75,-
Postgiro 4 42 94 94 Bankgiro 1800.20.97644

INNHold:

Leder 1	33
Leder 2	34
Observasjoner av lappugle og slagugle i Østre Hedmark	36
Slaguglas hekkebiologi i Norge- etlangtidsstudium	39
Tanker om virksomhetsplanlegging og rapportplikt	47
Merkesesongen 1990	48
Jerv radiomerket/ Gaupe skutt i Østmarka	50
Sau i Stortinget	51
Suksessfull behandling av senil katt	54
En kattehistorie til	56
Rovfugljakt i Italia/ Oter tar oppdrettslaks	57
Miljøkonferanse i Murmansk 19-24/2 1990	58
Leserinnelegg	61
Årsmøte 1990	62
Miljøforening i Nord- Østerdal	64
Ulv skutt i Grue	65
La ulven leve	66

FORENINGEN VÅRE ROVDYR

arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler,
og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander
og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler.

Forsideillustrasjon: Jordugle, tegnet av Viggo Ree
Baksidedfoto: Paul Granberg

Trykk:
Gausdal Trykkeri



Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond

LEDER 1

Fire år er gått siden Foreningen Våre Rovdyr ble stiftet. Foreningen har ikke manglet oppgaver i disse årene, og har gjennom sitt arbeid blitt et begrep. Det skyldes i første rekke at foreningen står fast på at norsk lov og internasjonale avtaler skal overholdes i forvaltningen av truede rovdyrarter. Med dette grunnleggende standpunkt har det ikke lyktes å sette organisasjonen i dårlig lys, selv om enkelte stadig gjør sine forsøk.

På mange måter føler jeg at én epoke er over, og en ny står for dør. Bl.a. er en offentlig plan for forvaltning av store rovdyr lagt fram, og en stortingsmelding om dette er i vente. Dette sammen med Riksadvokatens klare utsagn om miljøkriminalitet viser at myndighetene - i det minste på papiret - omsider legger opp til en forvaltning som inkluderer vern av truede arter. Men tro ikke at alle sorger er slukket. Både rettsavgjørelser og uttalelser fra enkelte politikere viser at det ennå er langt igjen før det til fulle er forstått hva saken gjelder. Og tro endelig ikke at alle som har økonomiske og næringspolitiske interesser i saken, lar en slik situasjon forbli ubenyttet! Derfor vil foreningen på ingen måte mangle oppgaver også videre framover.

Men arbeidsoppgavene i en organisasjon er varierte, og det bør gjenspeiles i ledelsen. Det er ingen gitt å være god til alt. Samtidig er det ikke til å nekte for at lederposisjonen tar sin pris, i form av tid og krefter. Derfor mener jeg at tiden er inne for et skifte, med de fordeler det kan vise seg å innebære. Jeg har tro på at den nye formannen har krefter og evner til å skjøtte vervet på en god måte, og ønsker derfor Morten lykke til med arbeidet! Samtidig vil jeg benytte anledningen til å takke for de mange anerkjennende ord jeg har fått for mitt arbeid som leder av organisasjonen, både fra medlemmer og ikke medlemmer - gjennom artikler, brev og direkte! Det har ofte varmet og gitt mot til fortsatt arbeid.

Paul Granberg

LEDER 2

Først vil jeg takke for den tilliten som er vist meg ved formannsoppgaven i Foreningen Våre Rovdyr. Det å ta over et verv etter Paul Granberg er ingen lett oppgave, og det er fordi Paul har utført denne jobben aldeles utmerket. Paul har en "penn" og en uttryksform som mange misunner ham, og han har ført denne foreningen fram til en meget slagkraftig forening utad. Det viser den solide plattformen som FVR står på, en plattform som rager høyt i den pågående rovdyrdebatten - på det forvaltningsmessige, fagpolitiske og det lokale plan.

Selv om Paul har sagt fra seg formannsvervet føler jeg at det er av administrative grunner. Det betyr at han kanskje får mer tid til å bruke sine kunnskaper og skriveferdigheter. Det er absolutt positivt. Han sitter tross alt fortsatt i styret, - og takk for det!

Jeg håper å kunne utføre formannsjobben tilnærmet like godt som Paul har gjort. Det ansvaret som ligger i vervet er jeg bevisst, og med god hjelp av det øvrige styret håper jeg å kunne skjøtte vervet tilfredsstillende.

Å få styrket FVR på det lokale plan rundt om i landet, tror jeg kan bli en viktig oppgave i tiden fremover.

I tillegg til et fortsatt utstrakt samarbeid med andre naturvernorganisasjoner, må det satses på økt opplysningsarbeid. I særlig grad gjennom skoleverket for å bedre forståelsen hos yngre generasjoner for bevaringen av truet natur og dyreliv - spesielt våre rovdyr.

Morten Bilet





Lappugle i østre Hedmark, juni 1989. Foto: Bjørn Tore Bækken.

OBSERVASJONER AV LAPPUGLE OG SLAGUGLE I ØSTRE HEDMARK.

Av Bjørn Tore Bækken

Våren 1989 ble begivenhetsrik for ugleinteresserte i østre Hedmark. Flere ganger på etterjulsvinteren var det observert slagugle i et område midt i fylket, og ved påsketider ble det også klart at det var et par her. Det er tidligere gjort hekkefunn av denne arten i det samme distriktet (Haftorn 1971).

Observasjonene i 1989 ble også gjort innenfor det samme området. Det er satt ut kasser for slagugle i området og det var et visst håp om at det kunne bli hekking igjen, da smågnagerbestanden så ut til å være god. Det ble også hørt sang og kontaktlyder fra både hannen og hunnen ved den ene kassa. Tidlig i april ble det imidlertid også sett og hørt lappugle(!) i samme området, og det viste seg at den sang ved den samme kassa som slagugla. Det var også et par av lappugle, og ved ett tilfelle ble det sett 3 individer samtidig. Det ble ikke funnet hekking av noen av artene her, men i den ene kassa var det krafset opp ei grop, antageligvis av slagugle, og det ble funnet dun av lappugle på taket av den samme kassa. Lappugle ble derimot noe senere funnet hekkende i et annet område (se beskrivelse senere).

Jaktatferd

I en periode sist i april og tidlig i mai hadde både slaguglene og lappuglene jaktområde langs en bilvei, noe som gjorde at det var lett å observere dem. Her jaktet de i kanten av noen eldre slåttenger som begynte å bli snøbare, og hvor smågnagere antageligvis var lettere tilgjengelig enn inne i skogen der det var helt snødekt ennå. Uglene var mest aktive sent på kvelden, da det begynte å mørkne, men slagugle ble flere ganger sett under jakt i fullt dagslys. Begge disse ugleartene bruker hørselen for å oppdage byttedyr, og det var påfallende hvor lavt over bakken de satt da de jaktet (se figur 1), og hvor raskt de flyttet seg til nye jaktposter. De satt som regel ikke mer enn 1-2 meter over bakken, og lappugla ble også sett ta smågnagere mens den satt på bakken. Fra midten av mai ble ikke lappuglene sett ved veien mer, og slaguglene ble observert bare sporadisk. Etter hvert som snøen ble borte over større områder er det rimelig å anta at uglene utvidet sine jaktområder og bare hadde sjeldne visitter langs veien.

Hekking av lappugle

I Norge forbindes lappugla som hekkefugl med Øst-Finnmark. Johnsen og Rolstad (1979) lister opp publiserte hekkefunn i Norge til og med 1978, og bortsett fra ett funn i Junkerdalen i Nordland i 1879 stammer alle fra Finnmark. Sørlige hekkefunn av lappugle fra Norge er heller ikke publisert senere. I Sverige, hvor arten har ekspandert de senere år er tyngdepunktet for hekkebestanden Norrbotten og Västerbottens län i Nord-Sverige, hvor det ble rapportert over 70 hekkinger i 1981 (Stefansson 1983). Flere hekkefunn er imidlertid gjort i midtre deler av Sverige på 1980-tallet, og våren 1989 hekket et par i østre Hedmark, i et annet område enn de observasjonene som er beskrevet ovenfor.

Reiret lå inne i et frodig eldre bestand med gran med innslag av bjørk og osp, omgitt av store hogstflater og noen mindre områder med ungskog. Lenger unna var det en del større myrområder. Reiret som ble benyttet var et gammelt hønsehaukreir som lå ca. 15 meter over bakken i en av de største grantrærne i området. Diameteren på reiret var ca. 90 cm, og høyden 60-70 cm. Reirgropa var 30-35 cm i diameter med en markert forsenkning. Reiret ble undersøkt 2 måneder etter at hekkingen var avsluttet, og bortsett fra et par gulpeboller i reirskåla var det lite som tydet på at det hadde foregått hekking der. Det var ingen tegn til at noe nytt materiale var fraktet til reiret. Et annet hønsehaukreir som lå ca. 150 meter unna var imidlertid pyntet av hønsehauk, men ble ikke benyttet til hekking.

Hekkingen ble oppdaget ved sjekking av reiret midt i mai. Hunnen lå da på reiret, og det ble ikke gjort noe forsøk på å klatre opp. Det ble ikke observert noen forandringer før den 14. juni. Da lå lappugla tydelig høyere på reiret, og en hvit unge ble observert da den stakk fram hodet under den voksne ugla. Hannen hadde kun blitt observert én gang i denne perioden. Den 17. juni satt det 2 lappugleunger ved foten av reirtreet. Ungene var tydelig forskjellige i størrelse, men den minste kunne neppe være mer enn 14 dager gammel. Egglegging må derfor ha foregått i begynnelsen av mai. To dager senere ble bare den minste ungen observert, og i løpet av en uke beveget denne seg ca. 60 meter bort fra reiret. Hvorvidt ungene overlevde og hekkingen ble vellykket fikk vi ikke noe svar på, da de ikke ble sett etter den 24. juni. Det ble imidlertid funnet både dun og skittflekker i området senere, og de voksne fuglene ble både

sett og hørt.

Etter at ungene hadde forlatt reiret forandret de voksne fuglene atferden. Hannen viste seg nå noen ganger, og hunnen opptrådte flere ganger svært aggressivt når vi nærmet oss ungene. Ved ett tilfelle angrep begge de voksne fuglene, derimot opplevde vi også at hunnen bare satt i nærheten og kneppet med nebbet, uten å angripe. Aggressiviteten så ikke ut til å være påvirket av om det var én eller flere personer i nærheten. Før foreldrefuglene skjønnte at ungene var oppdaget virket det imidlertid som om de heller prøvde å kamuflere seg enn å vise aggressivitet.

LITTERATUR

Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo.

Johnsen, R.A. og Rolstad, J. 1979. Lappugla *Strix nebulosa*, i Øst-Finnmark 1978. *Vår fuglefauna* 2: 150-157.

Stefansson, O. 1983. Lappuglan *Strix nebulosa* i Sverige 1979-82. *Vår Fågelvärld* 42: 245-250.



Figur 1. Slagugle i østre Hedmark, mai 1989. Foto: Bjørn Tore Bækken.

SLAGUGLAS HEKKEBIOLOGI I NORGE - ET LANGTIDSSTUDIUM

Roar Solheim

Slagugla hører til de ugler som få nordmenn har opplevd å se eller høre. Det er kanskje ikke så underlig, for arten har begrenset utbredelse i Norge.

Foruten i Hedmark fylke er slagugla kun funnet hekkende to andre steder; i

Lierne i 1949 og i Nordland i 1964.

Slagugla er påtruffet i Oppland,

Akershus, Østfold, Vestfold og

Telemark, men hittil er ingen

hekkfunn gjort vest for Glåma. I

Hedmark er slagugla kjent fra flere

lokaliteter, som er omtalt i

litteraturen. Da jeg selv for første gang stiftet bekjentskap med arten i

1980, skjedde det på en av disse

hekkplassene, nord for Elverum. Da

hadde allerede Jon Bekken og jeg

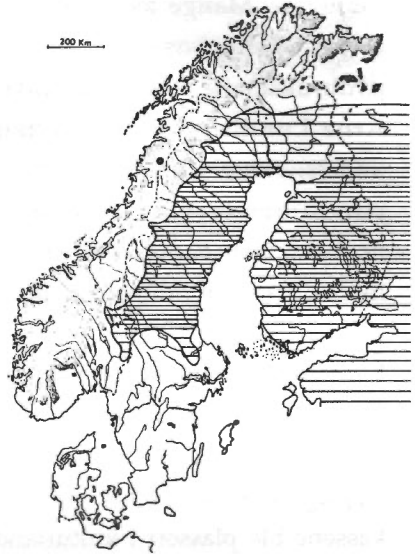
begynt å lete etter slagugla i

grensetraktene øst for Elverum.

Høsten 1979 satte vi opp 9 store kubbekasser i det vi mente måtte være

velegnede hekkebiotoper for slagugle. Under registreringsarbeid i 1978 framkom at flere gamle jegere kjente arten som hekkfugl i de samme traktene.

I 1981 fikk jeg kontakt med Pertti Saurola i Helsinki og Arne Lundberg i Uppsala. Begge hadde studert slagugle, og hadde oppsiktsvekkende



Slaguglas utbredelse i Norge, etter Haftorn (1971)

resultater med hensyn til tetthet av hekkende ugler. Sammen med Geir Sonerud og Odd Reidar Fremming reiste jeg i midten av november det året på besøk til de to slagugleforskerne. Vi fikk se slaguglebiotoper nord for Uppsala og i Tavastland i Finland. Pertti Saurola hadde flere hundre ugleholker som han kontrollerte hvert år, og et betydelig antall hekkende slagugler. Mange av hekkeplassene både i Finland og Sverige lå nær menneskelig bosetting, og i skogområder som var godt iblandet jordbruksmark. I Uppsala-traktene var slagugla så godt som ukjent før Arne Lundberg startet systematisk leting etter arten. Etter nøyere undersøkelser viste det seg imidlertid at uglene hekket med inntil bare et par kilometers avstand mellom reirene. Dette var interessante opplysninger. Kunne det være slik at også slaguglene i Norge var langt mer tallrike enn tidligere antatt?

Forholdene i Finland og Sverige inspirerte til videre studier av slaguglas utbredelse og hekkebiologi i Norge. Rune Bjørnstad, Frode Bye og Kjell Isaksen ble med på mer kassesnekring, og i mars 1982 satte vi opp 18 nye slaguglekasser øst for Elverum, mellom Hernes og Risberget. Disse kassene ble plassert i kulturlandskapsskoger, og i passe gangavstand fra vei (dvs 100-400 meter unna vei). Forventningene foran kommende hekkesesonger var store, men resultatene lot vente på seg. Etter 1981 stoppet aktiviteten opp nord for Elverum, og det er siden ikke registrert noen hekkefunn av slagugle i dette området. I 1984 ble slagugler hørt synge ved to nye lokaliteter øst for Elverum. Den 18. april lokaliserte Rune Bjørnstad og jeg reirplassene (se Solheim og Bjørnstad 1984). Et morsomt poeng er at disse to reirområdene faktisk ble oppdaget på grunn av en jerv (!). Dyret krysset gjennom området, og slaguglene ble hørt synge da jerven ble sporet.

Etterhvert ble det klart at det trengtes mange kasser for å komme slagugla nærmere inn på livet. Et større kasseprosjekt tok form, og påsken 1985 samlet flere interesserte deltagere seg fra Hamar og Elverum til innsats. Ved hjelp av samlebåndsteknikk ble hele 53 slaguglekasser snekret sammen i løpet av to dager. Kassene ble siden beiset, og hengt ut høsten 1985. Vinteråpne bilveier mellom Braskereidfoss, Gravberget og Austmarka i Hedmark ble tatt i bruk. Kassene ble således hengt ut etter samme system som serien på 18 kasser fra 1982, men 1985-årgangen ble plassert lenger vekk fra bebyggelse.

Hva har så skjedd med disse slaguglekassene? Fra 1979 til 1985 er totalt 80 slaguglekasser hengt ut i aktuelle hekkeområder. I tillegg finnes flere andre kasser som har blitt mindre regelmessig kontrollert, og godt over 100 slaguglekasser er tilgjengelige for uglene. Av de 80 kassene som ble satt opp i tre serier, har 16 blitt hogd ned under skogsdrift. Flere av disse kassene har imidlertid blitt gjenfunnet og opphengt på nytt. Frafallet av kasser antyder likevel hvordan skogsdrift kan innvirke på forekomsten av naturlige reirplasser for slaguglene.

Inntil sesongen 1989 var resultatene fra denne storholksatsningen ganske nedslående, med ingen hekkefunn av slagugle. I 1989 hekket så slagugler for første gang i en av de oppsatte holkene fra 1979-serien. Kassa ble altså først tatt i bruk den tiende sesongen den hang ute. Det kan tenkes flere mulige forklaringer på dette. Den mest sannsynlige er at slaguglebestanden i Hedmark er spredt og fåtallig, og at det er få par som er aktuelle som okkupanter av hekketassene. Det kan imidlertid også tenkes at slaguglene har gamle, etablerte hekkeplasser. Slike reirtrær kan i heldige tilfeller vare i flere slagugle-generasjoner, og uglene kan da unnlate å ta i bruk kasser inntil den gamle hekketassen går tapt. Slike

forhold kan kanskje resultere i at noen få kasser etterhvert blir tatt i bruk, men det er nok lite trolig at slaguglene i Hedmark har så stor overflod på naturlige hekkeplasser. Flere av skogområdene med slaguglekasser er sterkt preget av hogstflater og storskogsdrift, med et fåtall av gamle skorsteinstrær som kan gi hekkeplass for slagugler.

En sammenstilling av data fra slaguglehekkinger i Hedmark antyder at uglene kanskje kunne ha dårligere mulighet for ungeproduksjon her enn lenger øst i Sverige og Finland (se Solheim og Bjørnstad 1987). Av 13 slaguglekull i Norge var ingen registrert med mer enn 3 egg, mens største kull i Sverige og Finland var 5 og 6 (7) egg. Vi konkluderte i 1985 med at slaguglene i Norge hadde lavere kullstørrelse enn i våre østligere naboland, og at dette sannsynligvis hadde sammenheng med næringstilgangen for uglene (spesielt i vinterhalvåret). For å finne mer ut av hva slaguglene spiste, forslo vi å utstyre voksne slagugler med radiosendere slik at de kunne følges under jakt.

Lokalitetene som ble oppdaget i 1984 har blitt fulgt opp hvert år siden. I den nordligste av dem hekket slagugler i 1984 og 1985, men deretter ble det stille ved denne hekkeplassen. Den sydligste lokaliteten huset slagugler i 1984. I 1985 var uglene innom reiret, men det ble ingen videre hekking. Først i 1987 hekket uglene igjen i dette reiret, og det fortsatte de med i 1988, 1989 og i år. I 1988 endte hekkforsøket på mystisk vis med at reiret plutselig var tomt. To egg som tidligere ble ruget, var sporløst forsvunnet. Uglene kan ha gitt opp på grunn av næringssvikt, men de kan også ha blitt plyndret av mennesker eller rovdyr. Den siste muligheten er imidlertid mindre sannsynlig, siden uglene var på plass igjen året etter. I 1989 overrasket uglene med å legge det største eggkullet som hittil er registrert hos slagugle i Norge. Hele 4 egg ble ruget, men det ble likevel bare to unger som levde opp. På den nordlige lokaliteten er slaguglene igjen på plass i år.

I 1987 ble de voksne slaguglene forsøkt fanget med nett ved den sydligste av lokalitetene. Forsøkene falt ikke heldig ut, for de voksne uglene klarte flere ganger å flærre istykker fangstnettene og komme seg unna. Forsøkene ble oppgitt. Våren 1989 ble ideen om å utstyre slaguglene med radiosendere igjen tatt opp, og i samarbeid med Geir Sonerud besluttet jeg å forsøke på nytt. Denne gang ble sterkere fangstnett tatt i bruk, og de voksne fuglene ble fanget og utstyrt med sendere. Også hunnfuglen som hekket i holken fra den eldste kasse-serien ble utstyrt med radiosender, så i alt var det mulig å følge tre slagugler (to hunner og en hann). Ved innfangingen viste det seg at hannen var ringmerket. Den var klekket som unge i den nordlige lokaliteten fra 1984. Dette, sammen med endret oppførsel hos hunnfuglen fra 1984 til 1987, tydet på at det kom inn et helt nytt slaguglepar på denne lokaliteten mellom 1984 og 1987.

Utover sommeren og høsten ble disse tre slaguglene jevnlig besøkt og peilet opp. Under ungeperioden var de voksne uglene svært aktive. Spesielt hannen beveget seg mye nattestid. Desverre viste det seg at uglene ikke var særlig tolerante ovenfor nærgående mennesker, og det lot seg ikke gjøre å gå inn på uglene og holde øye med dem under aktiv jakt. Som regel inntok slaguglene kamuflasjepositur når noen nærmet seg, og stakk av når de ble oppdaget. Ofte kunne de stikke av når peileren var 50-100 meter unna. Videre viste det seg at uglene ikke benyttet faste sitteplasser om natta. Derfor lot det seg heller ikke gjøre å samle inn gulpeboller for å analysere uglenes diett. Dette var én av de viktigste problemstillingene jeg hadde håpet å kunne få nærmere informasjon om. Radiosenderne ga imidlertid gode muligheter for å innhente informasjon om hva slags skogtyper slaguglene jaktet i, og hvor store områder de utnyttet. Disse opplysningene er foreløpig ikke ferdig bearbeidet, men kan i korthet oppsummeres slik:

Når slaguglene jaktet, holdt de seg stort sett til sluttet skog. De beveget seg i sommerhalvåret mest i sumpfuruskog eller sumpbarskog, gjerne med godt innslag av løvtrær. De satt aldri høyt i trærne når de ble oppdaget, men plasserte seg omkring 2-4 meter over bakken. Ofte satt de i trærnes nederste greinkranser, tett inntil trestammen. Dette kan tyde på at slaguglene jakter mer ved hjelp av hørsel enn syn, på samme måte som perleuglene. Utover ettersommeren og høsten endret slaguglene jaktområde, spesielt paret fra den mest velbrukte lokaliteten. Disse to fuglene skilte da lag, og hannen fløy over grensa til Sverige og jaktet der. Grovt beveget både hannen og de to hunnfuglene seg over omkring 50 kvadratkilometer, altså anseelige arealer. Hannen var på det meste mer enn 2 mil unna reirplassen, og helt uten kontakt med hunnen. Det interessante i denne sammenheng er at eventuell lytting eller lokking etter slaguglene ved reirplassen på denne tiden ville ha vært totalt nytteløs, fordi begge uglene var langt utenfor hørevidde. Bare dette i seg selv var en opplysning som var helt utenfor det jeg hadde forestilt meg. Jeg har hittil antatt at slaguglene har holdt seg langt mer stasjonære og fastere tilknyttet selve hekkeplassen gjennom hele vinterhalvåret.

Studiet av slaguglenes jaktvaner er foreløpig bare i startfasen. Det er fremdeles ønskelig å følge voksne slagugler og kartlegge deres biotopbruk i norske hekkeområder, noe som vil bli gjort dersom forholdene tillater videre oppfølging.

Litteratur om slagugla i Norge:

Haftorn, S. 1971: Norges Fugler. -Universitetsforlaget.

Hagen, Y. 1952: Rovfuglene og viltpleien. -Gyldendal (ny utgave Universitetsforlaget 1989).

- Hagen, Y. 1968: Noen iakttagelser over slagugla *Strix uralensis* i Østerdalen. -Sterna 6:161-181.
- Høy, G. 1927: Ved slaguglens *Strix uralensis* rede. -Norsk Ornitologisk Tidsskrift 3:197-201.
- Mysterud, I. 1969: Biotop og reirforhold ved en hekking av slagugle ved Elverum i 1967. -Sterna 8:369-382.
- Mysterud, I. og Y. Hagen, 1969: The food of the Ural Owl *Strix uralensis* in Norway. -Nytt Mag. Zool. 17:165-167.
- Solheim, R. 1985 a: Slagugleprosjektet utvides. -Kornkråka 15:114-118.
- Solheim, R. 1985 b: Er slagugla truet i Norge? Foreløpig rapport fra slagugleregistreringer i perioden 1980-1984. -Vår Fuglefauna 8:19-22.
- Solheim, R. og R. Bjørnstad 1984: To nye slaguglelokaliteter i 1984; litt om hvordan de ble funnet. -Kornkråka 14:122-126.
- Solheim, R. 1986 a: Sangprovokasjon av slagugle. -Fauna 39:81-84.
- Solheim, R. 1986 b: Flere kasser til slaguglene! -Vår Fuglefauna 9:21-24.
- Solheim, R. og R. Bjørnstad 1987: Distribution and breeding biology in a marginal population of Ural Owl *Strix uralensis* in south-east Norway. -Acta Reg. Soc. Sci. Litt. Gothoburgensis 14:71-75.

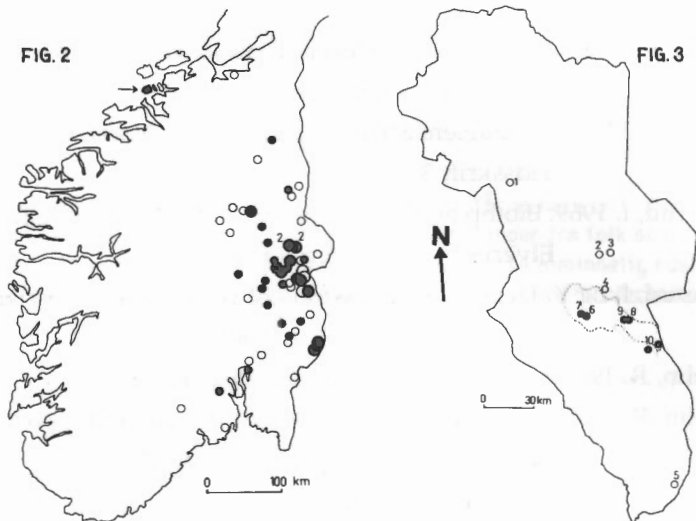


Fig. 2 Fordeling av rapporter om slaggle fra sør-Norge fremkommet gjennom intervjuer og litteratursøk. Store sirkler: reir eller utfløyne ungfugler. Små sirkler: andre rapporter. Fylte sirkler: dokumenterte funn. Åpne sirkler: ikke dokumenterte, men sannsynlige rapporter om slaggle. Observasjoner som ikke er hekkefunn er ikke markert i det sentrale kasseområdet (se figur 3).

Fig. 3 Dokumenterte reirfunn av slaggle i Hedmark. Åpne sirkler: før 1970. Fylte sirkler: etter 1970. Det sentrale kasseområdet (kasseserie 1 fra 1979, og serie 2 fra 1982) er angitt med stiplet linje.

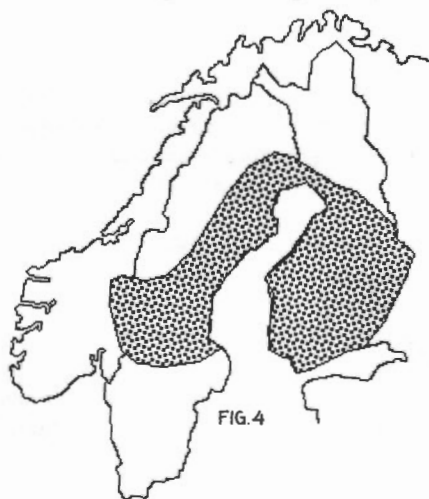


Fig. 4 Revidert utbredelseskart for slaggle i Norden (Solheim unpubl.)

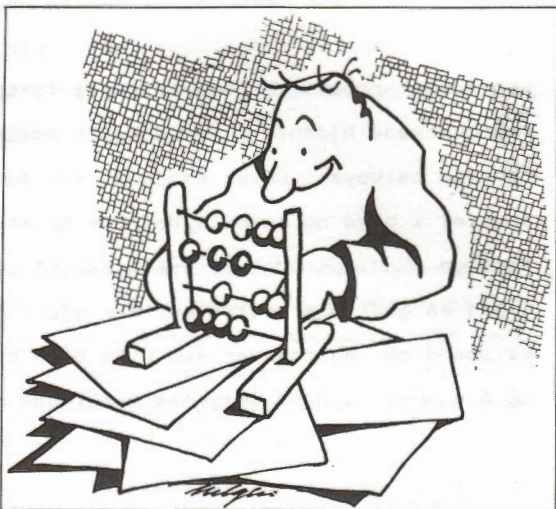
Tanker om virksomhetsplanlegging og rapportplikt

Etter pålegg fra regjeringen skal alle statsinstitusjoner gå over til virksomhetsplanlegging fra 1990 av. Tanken er å styre mindre gjennom regler og mer ved hjelp av planer. Institusjonene skal planlegge målene for sin virksomhet ut fra overordnede mål fastsatt av høyere myndighet. Hver enkelt enhet vil få større frihet til å disponere de midler som bevilges den over statsbudsjettet. Midlene vil den få i form av en rammebevilgning, og så blir det institusjonens sak å fordele dem ut fra de behov den mener å ha. Detaljstyring av institusjonene fra departementenes side skal det altså bli slutt på.

At også Universitetet i Oslo nå får delegert vesentlig mer beslutningsmyndighet, er det grunn til å hilse med glede. Det må være riktig at beslutningene tas på det nivå i systemet de direkte angår, og som har kompetanse til å fatte dem. Ved universitetet betyr dette at slik myndighet delegeres nedover i systemet, fra kollegium til fakultetene, og fra det enkelte fakultet til instituttene. Det blir slutt på detaljstyring fra overordnet nivå. Men når de stisnevnte får en bedre mulighet enn før til å styre seg selv, må de også regne med å gjøre bedre rede for hvorledes de bruker de ressurser de får tildelt. Egentlig får de et dobbelt ansvar. Å planlegge målene for sin virksomhet, samt å rapportere tilbake til høyere organer i hvilken utstrekning målene er nådd i løpet av perioden.

Hver enkelt grunnenhet får ansvaret for en omfattende planleggings- og rapporteringsvirksomhet. Den skal for det første legges frem en mer langsiktig strategisk plan, som både skal analysere nåsituasjonen ved vedkommende enhet og beskrive viktige endringstiltak og nye oppgaver en har tenkt å løse i den strategiske planperioden på fem år. Slike strategiske planer er allerede blitt utarbeidet ved Det historisk-filosofiske, Det samfunnsvitenskapelige og Det medisinske fakultet. Med utgangspunkt i strategisk plan og statsbudsjettet skal det så utarbeides virksomhetsplaner for kommende år. I den skal alle aktiviteter som skal tildeles ressurser (tid og penger) ved vedkommende enhet, være med. Det skal dessuten utarbeides et forenklet budsjettforslag med utgangspunkt i den ressurstildeling som forventes. Ved slutten av hvert budsjett-/virksomhetsplanperiode utarbeider så enheten en resultatrapport for eget formål og for overordnet nivå.

Mange små grunnenheter vil ikke ha noen mulighet for å gjennomføre en så omfattende planlegging og rapportering som den jeg har skissert. De vil rett og slett mangle folk og tid til å gjøre jobben. Hele virksomhetsplanleggingen/rapporteringen forutsetter med andre ord at fakulteter med mange små grunnenheter slår disse sammen til storinstitutter, en prosess som allerede er i full gang både ved HF og på Medisin. Det som kan gjøre en betenkt, er at sammenslåingen skal gjennomføres frem til høsten 1989, altså samtidig med at virksomhetsplanlegging innføres. Tidsskjemaet må bli meget stramt, for å si det mildt. Å få institutter som tidligere har hatt lite eller intet med hverandre å gjøre, til å samarbeide, vil jo by på problemer, i alle fall i startfasen. Å løse problemene må ta tid.



Hva gjør man med de forskerene som ikke lykkes i sitt arbeid?

(Tegning: Geir Helgen.)

Virksomhetsplanleggingen og derav følgende delegering vil opplagt stille større krav til instituttedelsen og instituttadministrasjonen enn før. Vil universitetet kunne tilby de ansvarlige ved instituttene den opplæring som blir nødvendig? I dag er mange institutter svakt utrustet når det gjelder utredningskapasitet. Vil universitetet gjøre det mulig å ansette godt kvalifiserte saksbehandlere som kan hjelpe instituttbestyrerne i å varetta sine nye plikter? I 1989 skal det utarbeides disposisjon for resultatrapporter. Vil den bli ferdig i tide? I dag gis det vel ikke sikre svar på noen av spørsmålene. Forhåpentlig vil virksomhetsplanlegging komme i gang som forutsatt, men dette krever at instituttene får økte ressurser.

Noe av hensikten med planleggings- og rapportvirksomheten fra politikernes side er å oppnå større effektivitet ved universitetene. Sikkert mener en del av dem at i dag er den ikke god nok. Vi i Forskerforeningen mener at den innsatsen skal bli større, må den honoreres. Vi tror mer på oppmuntring og incentiver enn på sanksjoner, og vil hevde at universitetet må få en mer planmessig personalpolitikk, som blant annet også må omfatte former for belønning til dem som lykkes i sitt arbeid. Det kan dreie seg om lønn, om bedre forskningsmuligheter eller lettere adgang til å holde seg å jour i faget, for eksempel gjennom reiser utenlands. For å gjennomføre en slik politikk må det enkelte institutt kjenne til hvilken arbeidsinnsats de ansatte gjør. På Fysisk institutt tar man for eksempel i bruk instituttets database for å få et underlagsmateriale til å bedømme den måte hver enkelt oppfyller sine oppgaver på. Den kvantifise-

ring av arbeidsoppgaver og -innsats dette fører med seg, har sine betenkelige sider, men det lar seg ikke nekte at slik får instituttedelsen et sikrere grunnlag enn før for å treffe rettferdige og rimelige beslutninger.

Hva gjør man så med de miljøer eller enkeltpersoner som ikke lykkes i sitt forskningsarbeid? Hvordan behandler man dem som ikke får artikler godkjent i internasjonale tidsskrifter eller ikke publiserer i det hele tatt? Dette står det ikke noe om i alle de dokumenter om virksomhetsplanlegging-/rapportering som jeg har lest. Forskning er risikofyllt, og selv iverdig og samvitighetsfullt arbeid gir ikke alltid de resultater en har håpet på. Et universitet som vil være en god arbeidsplass for sine ansatte, må ta usikkerhetsfaktoren i betraktning. Det må være den totale innsats som teller. For eksempel med det være legitimt å ta på seg større byrden innen undervisning eller administrasjon i perioder da forskningsarbeidet kanskje ikke er så intens. At man ikke kan forventes like meget av en forsker nær pensjonsalderen som av en i sine beste år, er også noe universitetet må ta høyde for. Like fullt aktualiserer nye styrings- og kontrollmekanismer spørsmålet om hva en bør gjøre med de mindre effektive: Bør de straffes gjennom en redusert tildeling av ordere eller bør de tvertim oppmunnes? Instituttene kan bli nødt til å ta mer aktivt standpunkt til dette problemet enn de gjør i dag, og kanskje med slike konsekvenser for enkelte ansatte at disse vil få et stort behov for fagforeningenes hjelp og støtte.

Jan W. Dietrichson
formann i Forskerforeningen
ved Universitetet i Oslo

MERKESESONGEN 1990

DET SVENSK-NORSKE BJØRNEPROSJEKTET. RAPPORT 1. 1990

Det svensk-norske bjørneprosjektet fortsetter studiene av radiomerkede bjørner i to adskilte områder på den skandinaviske halvøya; Sarek Nasjonalpark med omkringliggende arealer i nord og Hedmark/Dalarna/Helsingeland i sør. I det sørlige studieområdet er årets fangst og radiomerking av bjørn så godt som avsluttet. Her gjenstår kun å bytte eldre halsband og radiosender med nytt på 3 binner (honor) som kan ha årsunger. I nord begynner merkingen av bjørn først i mai.

25 bjørner går nå med radiosendere i det sørlige studieområdet. 3 merkede hanner oppholder seg på norsk side, mens de resterende 22 i Sverige fordeler seg på 11 av hvert kjønn. Prosjektet har tidligere aldri hatt så mange radiomerkede binner i sør. Disse er spesielt verdifulle med tanke på å få økte kunnskaper om ungeproduksjon og vekstpotensiale i en bjørnestamme.

Hva gjør bjørneungene etter de skilles fra moren og hvor mange overlever til kjønnsmoden alder? Blir de fortsatt i morens område, eller drar de ut i det ukjente og etablerer seg i nye marker? Dette er også viktige spørsmål å få svar på med hensyn til forvaltningen av bjørn i Skandinavia. Det er derfor gledelig at prosjektet i våres har lyktes med å feste små radiosendere på to komplette kull med 1 1/2 års unger - 5 bjørneunger i alt.

Disse 5 går alle fortsatt sammen med sine respektive mødre. Det skal bli spennende å se om ungene separeres og må klare seg på egenhånd, hvis mødrene kommer i ny brunst og parres med hannbjørner i mai/juni.

Det skal også tillegges at på norsk side av riksgrensen, der bjørnestammen er betydelig tynnere enn på svensk side, er det i år merket bjørn lenger vest enn tidligere. 17. april ble en stor hannbjørn på over 200 kg bedøvet og radiomerket 5 mil fra riksgrensen i Rendalen kommune.

Av årets 25 merkede bjørner i sør, er 14 nymerkinger, mens 11 har eller har hatt radiosendere fra i fjor. 5 av nymerkingene er de nevnte fjorårsungene som ble lokalisert ved hjelp av morens radiosender. De resterende 9 nymerkede har vært arbeidskrevende på grunn av vårens dårlige sporsnøforhold. Hele 6 av disse 9 ble bedøvet og merket på 2 dager, til tross for at merkingen totalt foregikk over en 5 ukers-periode fra 20. mars og utover. Eksemplet viser hvor viktig det er over en lengre periode å ha høy beredskap med hensyn til personell og utstyr (utrustning) for å kunne merke bjørn de få dagene hver vår det er optimale forhold for merking.

Prosjektet vil også rette en stor takk til de mange lokalt (ortsbor) som under merkingen har hjulpet til med opplysninger og lokalisering av bjørn våren 1990.

Statens Naturvårdsverk Norsk Institutt for Naturforskning
Svenska Jägareförbundet Direktoratet for Naturforvaltning

Jerv radiomerket

I månedsskiftet februar/mars 1990, ble en ett år gammel jervetispe fanget og utstyrt med radiosender i Snøhettaområdet på Dovre. Det er den første jerv som blir fulgt via radiotelemetri i Norge, og opplegget er en del av et større forskningsprosjekt på villrein, jerv og fjellrev, som her fortsatt lever i et økosystem.

Prosjektet ledes av forsker Terje Skogland ved Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) i Trondheim, og telemetristudier på fjellreven har allerede blitt drevet en tid.

Red.

GAUPE SKUTT I ØSTMARKA

Yngve Kvebæk

14. november 1989 ble det skutt en gaupe i Østmarka utenfor Oslo. Jakttidsordningen ble endret det året slik at episoden var et klart lovbrudd. Dyret ble tatt over av den lokale villnemndformann (Enebakk), og søknad fra kommunen om å beholde dyret for utstopping ble sendt Direktoratet for Naturforvaltning. Svaret var positivt. Villnemndformannen er preparant og står for monteringen.

Forespørsel til Direktoratet fra Våre Rovdyr angående gaupas kjønn og alder (var det en voksen hunngaue, var muligheten stor for at fellingene i virkeligheten medførte døden for en eller flere unger). Imidlertid var tilbakemeldingen uklar. Ved første gangs henvendelse (mars -90) var saken helt ukjent. Andre gang ble det omsider funnet noen papirer - brev om tillatelse til kommunen om å beholde gaupa sendt 12/1-90. Med hensyn til gaupas kjønn og alder ble det ingen oppklaring. Villnemndformannen i Enebakk mente i et avisintervju kort etter fellingene at det var en ung hunngaue. Østlandssendingen 17/11-89 intervjuet fylkets viltkonsulent. Intervjueren hevdet innledningsvis at det dreide seg om en ung hunngaue. Vi får vel regne med at det var en hunngaue, men alderen er fortsatt et mysterium.

Ved henvendelse til Romerike politikammer om den ulovlige fellingene og utfallet av saken, ble det meddelt at man normalt i slike saker reagerer med høye bøter. I den aktuelle saken ble det imidlertid bare en påtaleunntatelse fordi jegeren var en eldre, pensjonert mann med lite ressurser. Det ble hevdet at det også var derfor avisene dysset saken ned.

SAU I STORTINGET

Spørsmål 18

Anders Aune: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

"Vil Regjeringen ta initiativ til at nødrettsbestemmelsene i viltloven snarlig blir vurdert med sikte på en innstramning av folks adgang til å felle store rovdyr i såkalt nødverge, og samtidig sørge for at nødrettsbestemmelsen vedrørende ulv blir analog med bestemmelsene i ny svensk lovgivning på området?"

Statsråd Kristin Hille Valla: Nødrettsbestemmelsen i viltloven åpner for muligheten til å felle store rovdyr uten hensyn til fredning når felling må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person eller direkte angrep på bufe og tamrein.

Nødrettsbestemmelsen må tolkes strengt når det gjelder adgangen til å avlive vilt for forsvar av bufe og tamrein. Jeg kan derfor ikke se at det skal være behov for noen innstramning av denne bestemmelsen.

Det er heller ikke aktuelt å utelukke ulven fra bestemmelsen, slik det er gjort i Sverige, da en slik endring vil skape økt utrygghet for husdyrnæringen i våre utkantstrøk.

Anders Aune: Jeg takker statsråden for svaret som jeg på vegne av ulven må beklage.

Høyesterettsdommen i fjor innebærer en svekkelse av det rettsvern som miljøvernmyndighetene har trodd ulven har hatt. Hvert eneste dyr som blir felt i den lille felles norsk-svenske ulveflokk på fem til ti dyr i grensetraktene Hedmark/Värmland, kan bli fatal for ulvestammen i Skandinavia.

Vi har internasjonale forpliktelser til å verne våre større rovdyr. Statsrådets bastante avvisende svar synes lite i samsvar med disse forpliktelser.

I den senere tid, bl.a. gjennom et fjernsynsprogram i BBC, har utlendingene stilt seg svært kritisk til norsk forvaltning av store rovdyr. Er statsråden innforstått med at dette kan oppfattes som kompromitterende i forhold til Norges internasjonale engasjement i andre viktige miljøvernspørsmål?

Statsråd Kristin Hille Valla: Når representanten Anders Aune gjør seg til talsmann for ulven isolert, vil jeg gjerne understreke at min oppgave er å avveie ulike forhold mot hverandre her. Det er helt klart interessekonflikter. Vi vet at det er et anstrengt forhold til disse problemene i mange områder av vårt land. Derfor er hovedhensikten fra min side å skape trygghet om hvorledes jeg ser på nødvergebestemmelsen og så arbeide for at vi skal få til forebyggende tiltak slik at vi kan begrense konfliktene. De forebyggende tiltakene er under arbeid i departementet med bakgrunn i Gjærevoll-utvalgets innstilling. Foreløpig er vi ikke kommet langt nok til å si hvor en vil ende, men jeg vil antyde at vi diskuterer

utvidede tilsynsordninger. Vi diskuterer også frivillige flytteordninger for bl.a. sau, slik at vi kan få redusert konfliktene her.

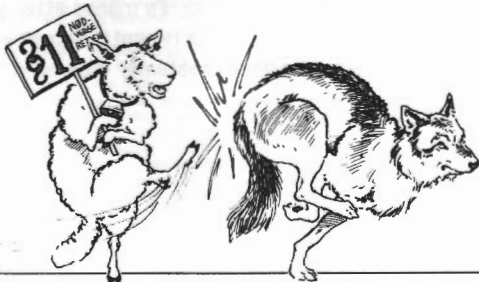
Når det gjelder høyesterettsdommen som ble nevnt her, er den rettskraftig. Fra Stortingets talerstol vil jeg ikke kommentere den, bare si at jeg ser det slik at den ikke skaper presedens i saken.

Redaksjonens kommentar:

Bakgrunnen for Anders Aunes spørsmål i Stortingets spørretime 23. mai 1990 var den enda mer usikre situasjon ulven er kommet i etter at Høyesterett frikjente mannen som sommeren 1988 felte en ulv i Engerdal. Ulven var ikke i en direkte angrepssituasjon og skytteren var ikke selv saueeier. Med andre ord er nødvergebetemmelsene her blitt tolket svært romslig.

I vinter fjernet svenskene muligheten til å felle ulv i nødverge, og mange hadde ventet at Norge ville følge dette eksempelet. Statsrådets svar viser at hun ikke er helt stø på hva som var bakgrunnen for spørsmålet, og heller ikke på hva som er Miljøverndepartementets klare oppgave ut fra elementær tolkning av Viltloven og Bernkonvensjonen. "Utrygghet for husdyrnæringen i våre utkantstrøk" kan umulig være Miljøverndepartementets viktigste ansvar, så lenge det dreier seg overlevelsen for en høyeststående dyreart i Skandinavia.

Statsrådets svar aktualiserer i høy grad den postkortaksjonen Verdens Naturfond startet for en tid siden. Vi vil oppfordre våre medlemmer til å undertegne og sende inn kortene som følger dette nummer av tidsskriftet - og gjerne bestille flere kort fra WWF.



Suksessfull behandling av senil katt

Yngve Kvebæk

Våre Rovdyrs lesere vil vel kanskje synes det er noe på kanten å presentere stoff om katter, men undertegnede står på sitt. Katter er og blir rovdyr!

I julenummeret 1989 av British Medical Journal får vi vite at senilitet hos mennesker som følge av depresjoner er velkjent. Men lignende fenomener hos dyr er lite påaktet. Artikkelforfatteren Linda Montague går så videre med å beskrive et slikt tilfelle hos huskatt...

Pasienten ble anslått til å være mellom 12 og 15 år. Etter sin matmors død - en 89 år gammel dame - var det en klar mental tilbakegang å spore. All "personlig" hygiene og kroppspleie forøvrig ble neglisjert. Pelsen ble full av skitt og tidligere husrenhetrutiner opphørte. Begge ørene var infisert. Hos veterinæren ble ørene suksessfullt behandlet, men forøvrig forble den tilbaketrukket og selvneglisjerende. Rimelig diagnose var senil demente, og barmgjertighetsdrap ble sett på som greieste løsning.

Artikkelforfatteren Montague ble imidlertid gjort oppmerksom på katten, og siden behandlingsmetoder gjensto uprøvd for dette særskilte tilfellet, tok hun katten i egen forvaring for rehabiliteringsforsøk. Programmet skisseres som følger: Daglig kjæling og lengre perioder med sitting i fang; børsting av pelsen for å stimulere vaskeatferd; små, fristende matrætter og rimelig mengder med melk; atferdsterapi med hjelp av kunstig mus tilkoblet hyssing. Dessuten et regulært toilettreningsprogram. Andre katter i huset gjorde nytte som rolleforbilder og ytterligere stimulering.

Responsen på behandlingen var dramatisk. En måned etter programstart var pasienten blitt en våken, sosial og aktiv katt. Pelsen var ren - kroppsvask ble ofte observert. Visse problemer med toilettrutinene

skyldtes episodiske diarétilfeller p.g.a. mye melkedrikking.
Melkerasjonering ble satt i verk og katten ble kort etter fullstendig
husren. Ikke nok med det - den klatret sosialt i det lokale hierarki for til
slutt å ende opp som det dominerende individ.

Det enkleste er pistol, men ei det beste....



En kattehistorie til...

Yngve Kvebæk

Ulven piner og lemlester sauer kaldt og kynisk får vi høre titt og ofte. Stødig kommer mer eller mindre gråtkvalte meldinger fra folk som har opplevd "den store tragedien" på nært hold. En ganske alminnelig huskatts meritter overfor den lokale fauna oppnår imidlertid ikke tilsvarende emosjonelle høyder.

Time Magazine hadde nylig en artikkel om en britisk biolog som var imponert om enn noe misbilligende til sin katts stadige inntog i hjemmets lune arne med alskens byttedyr, særlig når den fortærte byttet under kjøkkenbordet til lyden av knasende ben. Han allierte seg med en kollega, for øvrig også en katteeier, og satte som mål å tallfeste den påvirkning Englands mange katter hadde på omgivelsene. De valgte sitt eget nærrområde som prøvofelt, der det blant de 173 husstandene befant seg 78 katter. Lakonisk kommenteres at eierne av 77 av kattene var villige til å samarbeide i undersøkelsen, dvs. samle inn restene av byttedyr som kattene fortærte.

Etter et år var det på tide å avslutte eksperimentet som til tider hadde vært et noe "illeluktende" arbeide, og analysere materialet. Totalt var utbyttet nesten 1100 byttedyr fordelt på 64% småpattedyr og resten fugler, særlig spurver. Av det totale utbyttet hos kattene sto faktisk spurven for hele 16%. Biologene konkluderte med at mellom en tredjedel og halvparten av alle spurvedødsfall skyldtes katter! Dessuten at over 20 millioner fugler blir drept av landets katter på et år. Det totale utbyttet for Storbritannias fem millioner huskatter ble kalkulert til nærmere 70 millioner fugler og dyr!! Og andre undersøkelser tydet dessuten på at katter ikke bringer med seg alle byttedyrene hjem (bare omkring halvparten), så det faktiske tall er trolig langt høyere!

Biologene kommenterer noe brydd at England jo liksom alltid har vært en nasjon av fugleelskere, hvorav mange holder katt men likevel fordømmer f.eks. småfuglfangsten på kontinentet. Og da resultatene ble publisert inkludert tallmateriale over enkeltkatters jaktlykke (noen katter hadde bidratt med over 100 byttedyr), mottok biologene brev fra stolte katteeiere over deres egen katts ekstraordinære teknikk. Rekordene var en katt fra Dorset som hadde dratt med seg hjem over 400 byttedyr på et år.

ROVFUGLJAKT I ITALIA



Fra den italienske fuglevernforeningen LIPU (Lega Italiana Protezione Uccelli) har vi mottatt en oppfordring om å delta i en internasjonal demonstrasjon som fant som fant sted i april. Aksjonene var tenkt rettet mot italienske ambassader og konsullater. Bakgrunnen er den omfattende ulovlige jakten som finner sted på trekkfugl

ved Messinastredet mellom Italia og Sicilia. Myndighetene her har vist en avslappet holdning til problemet. Særlig er det vepsevåk som utgjør et yndet bytte under denne jakta, men også andre rovfugler som glente, kjerrhauker og åtselgribb blir felt. Når det ikke dukker opp rovfugl innen rekkevidde, er det gjerne en annen art i tilbakegang, svartstork, som fanger "jegerne" interesse.

NORDLYS 1./3.-89

Oter tar oppdrettslaks

ALTA: Oter dreper oppdrettslaks for millioner av kroner. Fiskeoppdrettere i Finnmark fortviler, mens oteren stortrives og formerer seg som aldri før. — Vi har i løpet av de to siste vintrene hatt et «mystisk» svinn av laks til en salgsverdi av totalt vel 2,4 millioner kroner. Den eneste fornuftige forklaringen er at oteren står bak svinnet, forteller Torgeir Eidnes, daglig leder på Finnmark Akvakultursenter, FAKS, ved Hammerfest.

Bengt Nielsen

— Hvis vi ikke klarer å få bukt med oterproblemet på en eller annen måte, kan det spøke stygt for hele oppdrettsnæringa her oppe, sier Knut Altmann, daglig leder på Finnmark Stamfiskanlegg i Lille Lærresfjord i Altafjorden.

— Siden midten av januar i år har oteren tatt fisk fra vårt anlegg til en salgsverdi på vel 150 000 kroner, forteller Altmann.

— Vi krever at myndighetene nå tar problemet alvorlig og forsøker å gjøre noe med det, sier Torgeir Eidnes.

De to krever at myndighetene setter i verk følgende tiltak: Erstatning for oterskader. Offentlig kartlegging av problemets omfang. Offentlig støtte til tiltak for å beskytte mer-

dene bedre. Mer forskning omkring oteren.

Oteren er totalfredet. Naturverninteresserte ute i Europa, der oteren nærmest er utryddet, vil protestere vilt hvis det settes i verk regulær oterfangst i Finnmark. — Derfor er det ikke realistisk av oss å kreve fangst som tiltak mot oterplagen, sier Knut Altmann.

Men her er faktisk fangstformer, som også naturverninteresserte kan applaudere: Altmann har sammen med utmarksfullmektig Webjørn Svendsen ved Fjelljenesten i Alta innledet et prosjekt der de skal fange levende oter i fell. Oterne sendes videre til Sør-Sverige, der de settes ut for å styrke villbestanden. I morgentimene i dag sendes den første oteren fra Lille Lærresfjord til Sverige.



— Hvis vi ikke klarer å få bukt med oterproblemet, kan det spøke stygt for hele oppdrettsnæringa her oppe, sier Knut Altmann,

daglig leder av Finnmark Stamfiskanlegg i Lille Lærresfjord ved Alta.

(Foto: Guttorm Pedersen,

— Men foreløpig har vi bare fått tillatelse til å fange ett dyr. Vi håper på å få flere i tiden framover, sier Knut Altmann til Nordlys.

— De siste par årene har oteren

vært et større problem for oss enn selen. Oterproblemet er formidabelt for hele oppdrettsnæringa i Finnmark, sier Torgeir Eidnes ved Finnmark Akvakultursenter.

Miljøkonferanse i Murmansk

19-24/2 1990

Vitenskapsakademiet på Kola sto som vert da den tredje miljøkonferansen, den første med utenlandsk deltakelse, ble arrangert i Murmansk/Sovjet i ovennevnte tidsrom. I tillegg til autoritære, statlige institutter var konferansen også åpen for miljøvernorganisasjoner på bredt plan og som fra norsk side var godt representert. Havforskningsinstituttet i Bergen, Norsk Polarinstitutt og Norsk Institutt for Naturforskning var noen fra den første kategorien. Sammen med russerne sto Natur og Ungdom for region og gjennomføringen av konferansen, og var følgelig også godt representert med deltagere. Greepeace Danmark, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Fremtiden i Våre Hender, for å nevne noen stilte fra miljøvern-siden i tillegg da til FVR som undertegnede representerte. Mediafolk fra vår nordligste landsdel Finnmark var også invitert til å dekke denne "begivenheten", selv om det kanskje ikke er det mest passende uttrykket. Russerne stilte med noe tyngre statlig ekspertise på de fleste emner, i hvertfall i utgangspunktet. Av miljøorganisasjoner er det svært få i de sovjetiske rekker, men Murmansk hadde en med et underlig navn - Den grønne kristne liga. Det var en gjeng yngre miljøaktivister med vestlig preg over seg. Men noen direkte innflytelse på miljøvernproblematikken på Kola-halvøya pr. i dag er vel heller tvilsomt at de har, da det er et langt, langt tyngre samfunn å komme i søkelyset i. Natur og Ungdom har hatt med denne organisasjonen å gjøre ved tidligere anledninger. Finansieringen av konferansen var det Miljøverndep. som stod for, og hovedformålet var å videreutvikle og bygge opp et samarbeidsforhold mellom russerne og de nordiske land omkring miljøspørsmål i nordområdene. Barentshavet står selvfølgelig sentralt i så måte.

Russerne er delvis klar over sine forurensningsproblemer, og det er interessant å merke seg at de vil prate og diskutere miljø. Ikke minst med tanke på hva som skjer på Kolahalvøya med kraftig miljøforstyrrelse i et raskt tempo.

Når man reiser igjennom en by som Nikkel som bare ligger noen få kilometer fra norskegrensen, forstår man at russerne må begynne å tenke miljø. Svoveldioksydstanken er meget påtrengende fra denne spøkelsesaktige byen med omkringliggende omgivelser som minner mest om en krigsskueplass. Offentlige tall som 16% av alle nyfødte med fysiske skader virker skremmende.

Hva de virkelige talleneer vet vel svært få.

Selve konferansebyen Murmansk rager godt i tundraen med sine 400.000 innbyggere. Byen er en meget viktig militærbase for russerne i nord-områdene, men også et sentralt knutepunkt for annen skipsfart og ikke minst for malmtrafikken som er den viktigste geskjeften på Kola med dertil forurensning.

At sovjeterne er ivrig etter vestlig valuta merkes godt i Murmansk med utbredt svartebørsvirksomhet hvor man kan få kjøpt det meste av souvenir-gjenstander pluss litt til for en meget rimelig penge. Ellers har byen det typiske russiske preg over seg med ingredienser som hemmelighetsfulle butikker, til tider med køer og slitte mørkkledte gamle damer og med Lenin strategisk plassert på større synlige plasser.

Selve møteprogrammet som russerne stod for, ble oppfattet av de fleste som forholdsvis rotete gjennomført, og spesielt kunne det vært vanskelig med kommunikasjonen fordi et fåtall av russerne, selv på universitetsnivå, kunne noe særlig engelsk. Men med tolk og oversetting ble møtene og foredragene forsåvidt greit unnagjort. Innledningen av konferansen og noen av foredragene ble holdt i plenum og deretter i grupper med forskjellige emner. Noen av fordragene kunne være tung materie å følge med i for mange hvis man da ikke var spesielt interessert. Av opplysninger omkring forurensningsproblematikken kom det vel ikke fram noen oppsiktsvekkende nyheter, men de satser i hvertfall på en viss utstrakt forskning spesielt i Barentshavet, og innrømmelsen av deres egen medvirkning til nedbrytningen av dette havområdet var hørbar. Havøkologi var en av de emnene som var mest interessant med gode norske bidrag fra blant annet Norsk Polarinstitutt.

Det å få opplysninger om pattedyrsfaunaen skulle vise seg å være vanskelig å få tak i da det der og da var sparsomt med ekspertise på området. En museumsansatt antydet noe om bjørn og ulv. 3-400 bjørn og ca. 25 ulv ble det sagt. Andre arter fikk vi ikke vite noe om grunnet kommunikasjonsproblemer. Det finnes riktignok en tilgjengelig rapport om dyrefaunaen på Kola som jeg har fått i hende senere, og den forteller om et noe høyere tall enn nevnt ovenfor. I nevnte rapport/bok som har tittelen "Pattedyrene på Kola" skrevet av en Oleg Semjõnov-Tian-Sjanskij i 1982 beskriver alle pattedyrartene i dette området. Denne boka er

absolutt interessant lesning om det faunistiske innholdet på Kola. Men boka gir ikke noen tydelige bestandstall på de fleste arter. Ved henvendelse til Sør-Varanger museum skulle det være mulig å få tak i rapporten for de som skulle være interesserte. Med tanke på at det nylig er gitt klarsignal fra sovjetiske myndigheter for en nordmann til å starte bjørnejakt med snøscooter på Kola, kan man stusse litt over forvaltningen av disse dyrene. Selve jaktformen er helt forkastelig, og hvor mange som blir tatt i forhold til hva bestanden tåler får man håpe at russerne har kontroll over.

Det er å håpe at russerne er føre var med hensyn til dyrefaunaen på Kola. Stadig større menneskelig aktivitet og dertil forurensning vil fort føre til utarming av Kolafaunaen.

Det er å tro at miljøarbeid er en av de positive tingene som det kan samarbeides om med de sovjetiske myndigheter og kommende miljøvern-organisasjoner i fremtiden. Videreføring av samarbeidsformer på forskjellige plan vil stå sentralt, og denne miljøkonferansen var et fint bidrag i så måte.

Morten Bilet



Fra Murmansk. Foto: M. Bilet

Ulv — elg på Isle Royale

Den fremste ulveeksperten i Sverige, Anders Bjærvall, og en til, har vært på besøk på den meget omtalte øya Isle Royale i Superiorsjøen, Nord-Amerika.

Her har ulv og elg levd i balanse i pakt med naturens lover, har det blitt hevdet tiit og ofte av rovdryrkjempene, og bl.a. i K.I. Wålbergs bok «Ulv-ven».

Øya har vært framhevet som et skoleeksempel på at rovdryr og vilt kan leve side om side. Eiter besøket på øya, må de to forskerne nok innrømme at dette var skoleeksemplet som sprakk, for nå er elgstammen uttryddet på øya av ulvene der. «Dette skoleeksemplet innen økologi er en myte som ikke stemmer med virkeligheten,» skriver de to forskerne Anders Bjærvall og Kjell Danell etter besøket på øya.

Feilinformeringer som fortsatt drives av de fleste rovdryrere om denne påståtte økologiske myten, bør nå slettes i alle debatter og innlegg heretter.

«EKKO» og Hilde Aaseth m.fl. kan merke seg dette. Dessuten kan jeg ikke se at det gjør noen som helst forskjell om han som tok 16.000 beinmargsprøver av rovdryrdrepte reinsdyr var svensk eller finsk, H.Aa. Det er resultatet som teller. Heller ikke om det er tamme eller ville rein. De lever på samme vis. I Finland har de dessuten hatt ulven

å slåss med i alle år, så de vet bedre hva de snakker om, og de har derfor tatt reservasjon mot nettopp ulv ved underskrivelsen av Bernkonvensjonen. Men kanskje H.Aa. vil komme og hente ulvene på Finnskogen og ha dem i sin umiddelbare nærhet? Det er nemlig vårt største ønske at de som ivrer for den også vil bære belastningen. Eller kanskje Viggo Ree kunne ha dem rundt seg i Maridalen hvor han bor, slik at han lettere kan studere dem? Dere skal med glede få overta dem, og de kan få med seg matpakke attpå!

Til «EKKO»s innlegg vil jeg bemerke at det ikke var elgen som var av de første dyra som kom til landet når innlandsisen smeltet og trakk seg tilbake, men reinsdyret som beiter på lav og mose. Elgen er avhengig av skog, og skogen kom ikke før det var dannet jordsmonn av lav og mosearter som levde på den magre steingrunnen, så det skjedde en hel epoke senere.

Ellers er å bemerke den anstrengte tonen i ovennevnte innlegg. Må vi til å psykoanalyserer viltet heretter for å fastslå at rovdryra dreper vilt pga. f.eks «svekkede sjelsevner» hos byttet, da synes jeg virkelig dere har kommet langt for å finne argumenter for berettigelse av rovdryr. Nei, rovdryra dreper rett og slett av instinkt det de kommer over. Se bare på reven. Kommer den i hønseflokk, så dreper den alle den er kar om å få tak i, og det er ikke snakk

om noen utvelgelse av defekte dyr. Det samme ser vi når ulven angriper sau flokken, og ulv og rev er i nær slekt. Det er høyst sannsynlig at rovdryra da plutselig begynner med utvelgelse av svake, syke eller defekte dyr når det gjelder større byttedyr som elg. Ellers ville dere velge å ta et defekt dyr til middagssteik? Jeg antar ulven gjør som vi, om den er så intelligent som påstått, og dreper det den får tak i og som er etendes.

Østre Hedmark
Vilt- og Miljøforening
Sally Rundberget

Vilt- og miljøforeningens opplysningsarbeid

I den senere tid har Sally Rundberget på vegne av Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening gjennom avisinnlegg og flygeblad informert oss om at elgen på Isle Royale (en «isoleret» øy i Nord-Amerika) har blitt uttryddet av ulv. Denne informasjonen har hun plukket ut fra en artikkel i Svensk Jakt nr. 3-86, skrevet av de svenske forskerne Anders Bjærvall og Kjell Danell. Kjell I. Wålberg har allerede tilbakevist Rundbergets påstander (Glåmdalen 20.3-90), men jeg synes det kan være nyttig med et enkelt supplement. Elgen kom til Isle Royale (som er ca. 500.000 dekar stort) ved årehundreskiftet. For den tid var det verken elg eller ulv på øya. Elgbestanden vokste raskt, og var på ca. 2-3000 dyr omkring 1930, hvilket var regnet som verdens tetteste elgbestand (ca. en elg pr. 200 dekar). Dette førte til sterk nedbeiting av vegetasjonen, som igjen førte til massedød av elg, slik at det i 1935 bare var tilbake ca. 200 dyr.

I 1949 kom det så ulv til øya. I 1969 var elgbestanden igjen vokst

til ca. 1100 dyr, og har siden variert noe og var i 1985 på ca. 1000 dyr. Ulvbestanden varierte på disse 36 årene mellom 14 og 50 dyr, og var i 1985 på ca. 20 dyr. Dette er i korte trekk hva Bjærvalls og Danells artikkel sier om bestandstallet for elg og ulv på Isle Royale (ingennting om utryddelse av elgen, Sally Rundberget).

Jeg tar her med et par sitater fra Bjærvalls artikkel, som kanskje kan være på sin plass: «... at ålgarna haft en förödande inverkan på öns vegetation. Vattenväxterna i sjöar och vikar var nästan helt borta liksom kanadensisk idegran, som är en värdefull betesväxt både sommar och vinter. En rad andra växtarter, som är viktige för älgen var hårt nedbetade och barkgnag på stammarna var vanligt. Murie drog slutsatsen at ålgarna hade nått en täthet, som inte kunde bestå särskilt länge.» - hvilket stemte.

Nytt sitat: «Antalet älgar bestäms i första hand av mängden föda. När födotillgången är god, tillväxer därför älgstammen. Under denna ökningsfas är ålgarna i så

god kondition at de blir mera svårutfångade byten för vargarna, som får livnära seg också på exempelvis snöskohare och bäver. Vargstammen kommer då at ligga på en låg nivå, som i första hand bestäms av tillgången på andra byttdjur än ålg.»

Det er to viktige momenter man kan merke seg:

1. Den store nedgangen i elgbestanden på Isle Royale skjedde flere år før det kom ulv til øya.
2. En ulvbestand som har variert mellom ca. 14 og ca. 50 dyr, har nå levd ganske isolert på øya i mer enn 40 år!

Når Sally Rundberget på vegne av sin vilt- og miljøforening, med denne artikkelen som grunnlag, forteller at Bjærvall og Danell har skrevet at ulven har uttrydd elgen på Isle Royale, er det igjen et nytt klart bevis på den form for «sannhetsinformasjon» som kjennetegner vilt- og miljøforeningenes apostler.

Hilde Aaseth

ÅRSMØTE 1990

REFERAT FRA ÅRSMØTET VED NANSENSKOLEN, LILLEHAMMER

16. MARS 1990

Avtroppende leder Paul Granberg ønsket de ca 50 framømte velkommen til årsmøtet. Deretter orienterte rektor Inge Eidavåg om skolens utvikling fra den spede starten i 1939.

Møteinnkalling og dagsorden ble godkjent, og Roar Solheim ble valgt til møteleder og Jon Bekken til referent.

Lederen orienterte kort om foreningens arbeid fra stiftelsen i 1986 fram til situasjonen i dag, hvor bl.a. forvaltningsmyndighetene har forandret sin holdning en god del. Han leste deretter opp årsberetningen, og kasserer Jon Bekken la fram regnskap for 1989.

Det var årsmøtets klare mening at kontingenten for 1991 burde være den samme som i 1990. Det var videre oppslutning om at styremedlemmenes reiseutgifter dekkes med samme satser som bl.a. NOF og NZF bruker, kr 1,50 pr. km for bruk av bil og kr 150,- pr. dag i diettgodtgjørelse.

Valgkomitéens sekretær Viggo Ree ledet valget. Tre av styremedlemmene og alle de fire vararepresentantene er på valg hvert år. Styremedlem Bjørn Tore Bækken ønsket å tre ut av styret. Komitéens forslag ble bifalt ved akklamasjon:

Styre:	Morten Bilet	(på valg 1991)	Paul Granberg
	Roar Solheim	-	Bjarne Enger
	Yngve Kvebæk	-	Jon Bekken
	Hilde Aaseth		

Vara:	Astrid Haagensen	Geir Sjøli
	Arne Flor	Hans-Jørgen Wallin Weihe

Valgkomitéens sekretær ønsket ikke gjenvalg, og den nye komitéen har følgende sammensetning:

Torger Hagen (sekr.)

Fredrik Heitkötter

Jon Østeng Hov

Geir A. Sonerud (vara)

Videre ble revisor Ole-Johnny Myhrvold gjenvalgt.

Roar Solheim ga en positiv karakteristikk av Paul Granberg og hans evne til å se de rette angrepsvinkler i de ulike saker som angår de store rovdypene. Som en hilsen fra styrekollegene overrakte han en treffsikker portrettegning av Paul, signert av vår redaktør. Viggo Ree takket Paul for hans innsats i foreningen og for personlig kontakt gjennom fire år. Med ønske om god kontakt i årene som kommer, overrakte han et eksemplar av sitt kjente trykk "Ta vare på våre siste ulver!"

Under eventuelt viste Bjarne Enger fram et oppslag med tittel "Ulv tok elgku" fra avisa Glåmdalen. En mann på Finnskogen som var blitt oppmerksom på noen ulvespor, uttalte at han tok rifla av veggen og fulgte sporene. Etter en tid fant han den drepte elgkua. Det var årsmøtets syn at dette var jakt, og ikke nødverge, og at vi måtte be om at forholdet blir etterforsket. Enger refererte også til et innslag i Hedmarksradioen, hvor vår forening i forbindelse med et rovdyrseminar i Trysil feilaktig var omtalt som en lokal organisasjon, i motsetning til Naturvernforbundet og Verdens Naturfond. Til tross for henvendelser, var dette ikke blitt rettet opp i senere innslag.

Etter en pause med bevertning og utlodning holdt lederen for Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge, Odd Frydenlund Steen, et interessant lysbildeforedrag. Vi ble kjent med denne imponerende rovfuglen, og med arbeidet med å registrere og passe på de få parene som finnes, og hvordan man i prosjektet sørger for at flest mulig unger ser dagens lys i hvert reir.

Jon Bekken

Miljøforeningen for bosetting i Nord-Østerdal

Undertegnede kom tilfeldig over et eksemplar av Arbeidets Rett datert 28/3-90.

Der sto å lese: «Miljøforeningen for bosetting i Nord-Østerdal» er stiftet med alvdølen Ola Tronsmoen som leder.

Jeg måtte lese det to ganger for å kontrollere om jeg hadde sett rett angående lederens navn for denne forening. Videre måtte jeg se om datoen stemte, og det var den jo, det var ikke aprilspøk. Tenk, en mann som er med på å undergrave odels- og eiendomsretten her i landet stiller seg i spissen for bevaring av bosettingen. Jo, de ser rett, for Ola Tronsmoen var en av initiativtakerne for å ta eiendommen fra Arne Nesteby, en eiendom som Arne Nesteby har odelsretten til.

Fylkeslandbrukssjefen advarte mot dette, og påpekte den enorme faren som denne ekspropriasjonen i Alvdal medfører. Dette gir rett til å plukke vekk eiendommer samtidig som fast bøssetting forsvinner. Ola Tronsmoen og hans kompanjongers arbeid begynner nå å bære frukter. Det går nå en bølge av ekspropriasjonssøksmål og odelsfrigjøringsaker over det ganske land. Årsaken er avgjørelsen i Nesteby-saken.

Klarsignal er nå gitt, nå skal jordloven prøves mot odelsloven i en sak i Eidskog. En sak som jordloven har store muligheter til å vinne, da Nesteby-sakens avgjørelse legges til

Miljøforening i N-Ø

«Miljøforeninga for bosetting i Nord-Østerdal» er stiftet med alvdølen Ola Tronsmoen som leder.

I tillegg til Tronsmoen, består styret av følgende: Ola Garmager, Foll-Bredlin, Harald Müller, Alvdal, med vararepresentant Per Arne Knut Sigvart Odden, Os, med vararepresentant Eivind Solvang, representant Egil Bekken, Karl Sigurd Hole, Rendalen, med vararepresentant Else Haarseth Søberg og Kjell Ivar Nergård, Tynset, med vararepresentant Reidar Bjørkø.

Arbeidsutvalget består av Ola Tronsmoen, Kjell Ivar Nergård og Harald Müller.

Revisorer: Per Oldertrøen, Tynset, Agnar Gjersvold, Tyllidalen.

Valgmennd: Lars Ivar Eide (leder), Tolga, Per Sæter, Follidal og Raket Haarseth, Tynset.

Medlemsverving vil stå sentralt i arbeidet framover. Videre skal det tas kontakt med andre aktuelle organisasjoner, og det skal samarbeides med andre miljøforeninger.

ARBEIDETS RETT 28-3, 1990

grunn. Merk dere dette. Går denne saken igjennom har vi ingen odelsrettsbeskyttelse lenger i dette landet, et resultat som følger i kjølvannet av Nesteby-saken og som vi kan takke blant andre Ola Tronsmoen for.

Dette passer jo myndighetene bra at det er krefter og personer innen landbruket som vil være med å få bort odelsloven slik at tilpasning til det frie marked og EF går greiere og raskere.

Bjarne Enger

MILJØFORENINGA FOR BOSETTING I NORD-ØSTERDAL
ER ET ANNET NAVN FOR 28 NORD-ØSTERDAL VILT OG
MILJØFORENING*

Full politi-etterforskning

Ulv skutt i Grue

En skutt, hodeløs ulv ble funnet av to menn ved en bomveg på vestsida av Glomma tirsdag kveld. Mye tyder på at ulven ikke er skutt i nødverge. Direktør Peter Johan Schei

i Direktoratet for naturforvaltning sier til Hamar Arbeiderblad at politi-etterforskningen skal gjøre det klart om det har skjedd en kriminell handling.

HA: Grete Myrvold

— Det er for å få fakta på bordet at vi har bedt om full politi-etterforskning, sier direktør Peter Johan Schei. Han beklager hendelsen, og tilføyer at ulven er blitt syndebukk for de store problemene utkant-Norge sliter med. Schei mener at myndighetene snart må gjøre noe med disse problemene.

Schei er sikker på at ulvedrapet i Grue vil vekke oppsikt i utlandet, siden Norge har forpliktet seg til å ta vare på ulven her i landet.

— Det er ikke mer enn fire-sju dyr i den svensk-norske ulvelloken på Finnskogen. Vi vet ikke om noen av dem har fått unger i vår. Når det stadig skytes ulv, betyr det at stamma begynner å bli så lita at den knapt kan kalles noen stamme.

Da er det ikke rart om utlandet spør om vi følger opp Bernkonvensjonen godt nok, sier Schei. Han mener at også norske myndigheter må stille seg det spørsmålet.

— Hva kan vi gjøre for at ulven skal overleve i Norge? Uansett hva slags tiltak vi velger, vil det koste penger. Vi kan for eksempel sørge for bedre oppsyt i områder der ulv og sau ferdes sammen. Om ulvene

radiomerkes, vil vi vite hvor de er — og kan drive dem unna hvis det er fare for at de skal angripe sau. Vi må begrense ulveskader på sau for å unngå konflikt mellom en utrydningstruet dyreart og næringsinteresser, sier Schei. Han mener også at lover og forskrifter må vurderes og eventuelt forbedres.

— Miljø-kriminalitet

— Det å skyte ulv er miljøkriminalitet på det verste. Skytteren er med på å utrydde siste rest av den skandinaviske ulvestamma. Det sier konsulent Tom Schandy i Verdens Naturfond etter at en ulv ble funnet skutt i Grue tirsdag kveld. Ulven var hodeløs da den ble funnet. — Det er helt grotesk. Hva kan være vitsen med dette? spør Tom Schandy.

Han slår fast at ulven ikke er skutt i nødverge, sjøl om det er funnet flere lam som kan være tatt av ulv i Grue.

Ble den skutt i nødverge, hadde vel skytteren straks meldt fra for å ha sitt på det tørre. Men det har ikke skjedd. Dermed er ulvedrapet en kriminell handling, sier Schandy.

— Noe må gjøres. Myndighetene må straks sette inn tiltak for å redde resten av den skandinaviske ulvestamme. Dette er den tredje ulven som er avlivet på 14 måneder. En ulv ble kjørt ihjel av scooter i Sverige, og en

ulv med radiosender ble skutt i Oppland, sier Schandy.

Hva slags tiltak som må til, har han ikke noe klart svar på. Men han har sans for Gjærevoll-utvalgets forslag om å flytte sauen til vestsida av Glomma.

Verdens Naturfond vil de nærmeste dagene kontakte samarbeidspartnere i Sverige; andre miljøvernorganisasjoner i Norge og Direktoratet for naturforvaltning, for å finne fram til aktuelle tiltak som kan hindre den totale utryddelsen av ulv i Skandinavia.

— Makaber handling!

— En makaber handling som ikke kan tilgis uansett hva man måtte mene om ulv/sau-konflikten! Det sier lensmannen i Grue, Andreas Holten. Det siktes da til at skytteren skar hodet av ulven etter at den ble skutt. Ulven ble funnet av to menn tirsdag kveld. Politiet var på pletten kort etter. Gårdsdagen brukte Holten og hans menn til å gå fra dor til dor langs bomvegen der ulven ble funnet.

Holten opplyser at politiet har gitt etterforskninga av ulvedrapet høy prioritet. Alle lensmannsfolkene i Grue, Åsnes og Våler er involvert. — Vi jobber på spreng, men har foreløpig ikke mye konkret å komme med. Vi har ikke fått bearbeidet de opplysningene vi sitter inne med ennå. Men en ting er sikkert — ulven er ikke skutt der den er funnet. På vestsida av Glomma ferdes det nemlig aldri ulv. Ulven er altså skutt på Finnskogen på østsida av Glomma. Men om det har skjedd i Våler, Grue eller Ås-

nes, vet vi ikke ennå, sier Holten.

Han vil ikke slå fast med sikkerhet at drapet ikke skjedde i nødverge. — Hadde det vært nødverge, burde skytteren ha sagt fra straks, men slikt kan vi ikke spekulere i, sier Holten.

Erling Maartmann på miljøavdelinga i Hedmark fylke, har sett ulven. Han forteller at den for tida ligger nedfrosset i Hamar, men at den skal sendes til Direktoratet for Naturforvaltning i Trondheim for å bli analysert nærmere.

GRUE: Etter pålegg fra statsadvokaten blir nå alt annet skjøvet til side på Grue lensmannskontor. Alt

blir satt inn på å finne den skyldige i ulvedrapet. I går satt politimesteren i Kongsvinger og de tre lens-

mennene i Åsnes, Grue og Våler i møte for å finne ut hvilke framgangsmetoder de skulle bruke. Kripes

vil også gi teknisk bistand i videre forskning.

Glåmdalen 22/6 - 1990

I dag snakker vi om...

- La ulven leve

Flere miljøvernorganisasjoner gjør nå felles sak i kamp for ulven. Organisasjonene krever at den såkalte nødvergeparagrafen i villloven må oppheves. Slik denne paragrafen tolkes i dag, gir den bønder og reinere rett til å skyte ulv som angriper sau eller rein.



Flere miljøvernorganisasjoner gjør nå felles kamp for å bevare ulven.

— Det er på høy tid vi slår ring rundt de få dyrene som er tilbake i Skandinavia, sier Paul Granberg, formann i lokalforeningen av Våre Rovdyr. Offisielle statistikker viser at 10 ulver i dag befinner seg innenfor de skandinaviske grenser. Kanskje er det færre, men neppe flere.

— Hvorfor er det så viktig å bevare ulven, Paul Granberg?

— La meg snu spørsmålet på hodet: Hvorfor er det så viktig å utrydde den? Ulven hører hjemme i naturen på lik linje med elgen, tiuren, reinsdyret, beveren, smågnageren. Vi har en porasjon dyr og insekter på vår klode. Jeg tror de alle har en mening og en oppgave i den store sammenheng. De er alle et ledd i den kjeden som vi mennesker også er en del av.

— Men den gjør jo beviselig skade?

— Langt mindre enn mange mennesker åpenbart vil ha det til. Statistisk sett er vepsen det farligste dyret vi har i naturen, men jeg kan ikke huske å ha registrert noe krav om at den skal utryddes. Det forekommer en sjelden gang i blant at en ulv angriper sau eller rein, men det er sant og si svært sjelden. Men de få gangene det skjer, da gir det gjenlyd over riket og ekkoet er

det samme hver gang: Ulven må utryddes. Den er farlig for mennesker og dyr...

Paul Granberg har lite til overs for den uttalte skrekken mange mennesker har for ulven. Kanskje grunner, den seg i de gamle folkeeventyrene, kanskje skyldes frykten propagandaen som ble spredd av de gamle vandrelærerne i rovviltfangst som for hundre år siden – mot klekkelig betaling – lærte folk hvordan de skulle utrydde rovdirene. Ulven er nesten utryddet nå, men propagandaen lever...

Paul Granberg har selv tilbrakt netter under åpen himmel nær sagt i selskap med ulv. Han vil ikke røpe hvor, annet enn at det er i Skandinavia. — Jeg har aldri ute i naturen næret den minste frykt for ulven. Jeg har sett den, og jeg har hørt den, men aldri vært det minste redd den. En ulv har en innebygget respekt for mennesket. Den skygger unna før du i det hele tatt rekker å reagere.

— Merkelig, sier Granberg. — I dag læres små unger opp til å sitte på hesteryggen, klappe kua på snuta og leke med schäferen i hagen. Hesten, kua og schäferen har hver for seg flere menneskeliv på samvittigheten enn ulven, men likefullt er det ulven

vi for en hver pris skal utrydde. Hvorfor? Det finnes faktisk ikke vitenskapelige bekræftelser på at ulven har angrepet mennesker her i landet. De tilfellene vi kjenner, har vi hentet fra eventyrene. At ulv er farlig for mennesker er dikt og forbannet løgn. Har den «farlige» ulven på Finnskogen angrepet noen mennesker? Har den truet noen? Svaret er nei.

— Men tilbake står det faktum at den gjør skade på husdyr?

— Den gjør forsvinnende lite skade på husdyr, det er det som er virkeligheten. I Sverige er nødvergeparagrafen fjernet fra villloven. Gjør ulven mindre skade der borte da?

— Noen vil hevde at ulven vil formere seg i farlig tempo dersom ikke vi går inn og regulerer bestanden?

— Igjen et eksempel på hvor lite mennesket egentlig vet om dette sjeldne rovdiret. Ulven formerer seg svært sakte. Den har en innebygget selvregulerings-mekanisme som blant annet bare gir lederdyrene anledning til å formere seg. Blant hvalpene er det stor dødelighet, og ulven har en levetid på mellom 12 og 14 år. Risikoen for en bestand-eksplosjon er forsvinnende liten, sier Paul Granberg.

Sverre Frilseth

**Gjør som oss:
støtt Våre Rovdyr**

laika
Fritilfsiv



NORTRO A/S

9086 Sørkjosen
Tlf. 083 - 65500

Vi står for

KVALITET OG SERVICE



VÅPENSMIA A/S

Postboks 86, 2870 Dokka - Tlf. 061/11300

**Tordenskiolds
soldater**

**GODT
UTVALG
i bøker
fra**

**"DET GRØNNE
HJØRNET"**

BOKHANDEL

Tordenskioldgt. 3, 0160 Oslo 1 - Tlf. 02-420308



**Norsk
Forsvarsteknologi AS**

POLARIS™

IMPORTØR :

KELLOX

Postboks 170, 1401 Ski - Tlf. 09-945000

**Mjøndalen
SPORT OG FRITID A/S**

INTERSPORT

Arbeidergt. 15 3050 Mjøndalen

Telefon (03) 877044

**GODT UTVALG I
KNIVER,
LIGHTERE,
m.m.**



Gratis:
Ny fargekatalog med:
Kniver & slipestyr.
Stikkord: Livstidsgaranti.

Ring og bestill på vår bemannede
ordrettelefon:
041 - 52470, dagtid.
094 - 83822, etter kl. 1600 til kl.
2200.

SEND DIN BESTILLING TIL:

**AANONSEN
IMPORT**

BOX 62 - 4951 RISØR



**Bergersen
Skilt**

**TRESKILT I UKANTET
MALMEN FJELLFURU**

- ET EVENTYR FRA DEN
ØSTERDALSKE FLORA.

Tlf. 064/60555 - Mobil, 094/40135 - Fax, 064/60988

STYRET

Leder	Morten Bilet, Slengåsen 7, 2020 Skedsmokorset	priv. 06-879439 arb. 02-160010
Sekretær	Roar Solheim, Boks 3495, 0406 Oslo 4	priv. 02-183585
Kasserer	Jon Bekken, H. Hårdrådes v. 4, 2322 Ridabu	priv. 065-26984
Redaktør	Hilde Aaseth, Solhaug, Holakryssset, 2312 Ottestad	priv. 065-78356 arb. 065-27540
Styremedl.	Paul Granberg, 2620 Follebu,	priv. 062-20006
	Bjarne Enger, Flinterud, 2145 Galterud	priv. 066-67664
	Yngve Kvebak, Maridalsvn. 225 C, 0467 Oslo 4	priv. 02-950866
Vararepr.	Astrid Haagensen Bergabakken 4, Brevik, 1464 Fagerstrand	priv. 09-939187
	Arne Flor, G. Knudsens v. 36, 4815 Saltred	priv. 041-31695
	Geir Sjeli, Furusvingen 33, 2164 Skogbygda	priv. 06-908535
	Hans-Jørgen Wallin Weihe, Thorstadvei 6, 2600 Lillehammer	priv. 062-58394



Lokalkontakter

(i tillegg til styret)

Nord/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
j/p 089-31324

Sør-Troms

Ole Hølvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 082-92492

N-Trøndelag

Svein Georg Hove
c/o R.Kvelstad
Høvdingvn. 55
7700 Steinkjer
p 077-62559
j -66279

Ottadalen

Per Bådshaug
Boka 155
2686 Lom
p 062-11418

Land/Valdres

Geir Høitomt
Bygdinvn. 6
2900 Fagernes
p 063-60120

Øvre Romerike

Geir Sjøli
Furusvingen 33
2164 Skogbygda
p 06-908535

Nedre Romerike

Mils Ivar Vestby
Jernebanevn. 12
1920 Sørumsand

Buskerud

Ølf Myrvold
Hamborg landpost
3600 Kongsberg
p 03-762482

Aust-Agder

Arne Flor
Gunnar Knudsens v 36
4815 Saltrød
p 041-31695

Finnmark

Hans Dransfeldt
9930 Neiden
p 085-96307

Nord-Helgeland

Tom Eirik Ness
Almenningen 14
8614 Ytteren
p 087-68821
j -51047

Trollheimen

Morten Ree
7332 Løkken
p 074-96391

Røros

Tom Johansen
Skjevdalen
7460 Røros
p 074-13835

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 064-80440

Elverum

Burny Iversen
Nordborgvn. 7
2400 Elverum
p 064-13851
-11800

Kongsvinger

Ole-Johnny Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 066-14036

Eidsvoll/Hurdal/Nannestad

Hallgeir B. Skjelstad
2090 Hurdal
p 06-989041

Maridalen

Viggo Tve
Kasa, Maridalen
0890 Oslo 8
p 02-691747
j -426570

Vestfold

Jørn Thollefsen
Hagtvedt
3270 Nanset
j 034-99500

Sør-Trøndelag

Jon Østeng Hov
7480 Ålen
p 074-15477

Møre og Romsdal

Gunnar Godø
N. Windsv. 6
6009 Ålesund
p 071-37117

Sogn og Fjordane

Anne Rudsengen
Postboks 72
5881 Kaupanger

Hordaland

Rune Olav Vetås
Marikollen 6
5088 Hjelkeråen
j 05-239089
p -185282

Rogaland

Svein Efteland
Boks 190
4060 Kleppe
j 02-421107
p -483347

Vest-Agder

Elvind Mauland
4653 Hageland
j 042-22263

RETURADRESSE:

Foreningen Våre Rovdyr

Postboks 17

2420 Trysil

